

PŘEDMLUVA

Vzdělávací systémy, které si vedou nejlépe, jsou ty, které dokážou propojit rovnost ve vzdělávání s kvalitou. Takové systémy pak představují pro všechny děti možnost získat kvalitní vzdělání. Tato zpráva předkládá strategická doporučení pro oblast vzdělávacích systémů, která pomohou všem dětem během školní docházky uspět co nejlépe. Zpráva se zabývá tím, do jaké míry politiky na úrovni systému a na úrovni školy dokážou prosazovat rovnost i kvalitu. Zpráva rovněž přichází s důkazy toho, že podpora znevýhodněných žáků a škol a vytvoření nových příležitostí pro ně mohou být přínosem pro vzdělávací systémy a společnosti jako takové.

Neúspěch ve škole poškozuje dítě na celý život. Student, který opouští školu, aniž by dokončil středoškolské vzdělání, případně aniž by dosáhl odpovídajících dovedností, má v životě méně šancí. Tato skutečnost se odráží v nižším nástupním platu i v nižších výdělcích po celý život, mnohem výrazněji pak i v menší schopnosti přizpůsobit se rychle se měnícím znalostním ekonomikám a ve větším riziku nezaměstnanosti. Student bez úplného středního vzdělání se jen s menší pravděpodobností rozhodne pro další vzdělávání a má menší schopnost se plně zapojit do občanských a demokratických aspektů moderních společností.

Neúspěch ve vzdělávání rovněž představuje značné náklady pro společnost. Lidé s horším vzděláním limitují schopnost ekonomiky dále produkovat, růst a inovovat. Neúspěch ve škole poškozuje sociální soudržnost a mobilitu a představuje dodatečné náklady pro veřejné rozpočty, které se musejí vyrovnávat s jeho dopady – mezi jinými lze jmenovat vyšší náklady na veřejné zdravotnictví a sociální podporu, ale i vyšší kriminalitu. Z těchto důvodů by ve všech vzdělávacích programech zemí OECD mělo mít vysokou prioritu zlepšení rovnosti ve vzdělávání a snížení neúspěchu.

Zjištění ukazují, že rovné příležitosti mohou jít ruku v ruce s kvalitou a že snížení neúspěchu žáků ve školách posiluje schopnost jedinců i společností reagovat na recesi a přispívat k hospodářskému růstu a sociální prosperitě. To znamená, že investice do vysoce kvalitního vzdělávání a rovné příležitosti pro všechny od prvních let předškolní docházky přinejmenším po ukončení úplného středního vzdělávání je tou nejrentabilnější vzdělávací politikou. Žáci, kteří jsou zkušenostmi ze školy obohaceni, s větší pravděpodobností zůstanou v procesu vzdělávání, a následně se úspěšně zapojí na trhu práce. Ti, kteří se se vzděláváním potýkají od počátečních fází, ale dostane se jim přiměřené a včasné podpory a vedení, pravděpodobně také školu dokončí, a to navzdory potížím v rodině či sociálnímu znevýhodnění.

Současná hospodářská recese přinášející vyšší nezaměstnanost a poptávku po vyšší úrovni dovedností jen podtrhuje nutnost splnění tohoto úkolu. I když většina ministerstev školství zdůrazňuje jako svou prioritu nutnost snižovat neúspěchy žáků ve školách, politiky a praxe zemí OECD nejsou příliš konzistentní s ohledem na znevýhodněné žáky a školy s nižší úrovní vzdělávání. Hlavním úkolem tedy zůstává zjistit, jaké politiky a praktické postupy fungují nejlépe a jak je realizovat.

Tato srovnávací zpráva uvádí nástroje, které mohou pomoci překonat neúspěch ve školách a snížit nerovnosti ve vzdělávacích systémech v zemích OECD. Zaměřuje se na důvody, proč se investice do překonávání školních neúspěchů – od předškolního po střední vzdělávání – vyplácí (Kapitola 1), dále na alternativy ke konkrétním politikám pro jednotlivé úrovně